

Olympiáda ľudských práv

28. ročník, školský rok 2025/2026

Krajské kolo 13.2.2026

Kategória: Stredné školy

1. časť TEST – úlohy

Skratky použité v texte: EÚ: Európska únia; OSCE: Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe; NR SR: Národná rada Slovenskej republiky; SR: Slovenská republika

Úloha 1

V zmysle judikatúry *Európskeho súdu pre ľudské práva* musia zmluvné strany (štáty) u párov rovnakého pohlavia:

- rešpektovať právo na rodinný život, ale nemusia párom rovnakého pohlavia poskytnúť možnosť vstúpiť do manželského zväzku.
- rešpektovať právo na rodinný život a umožniť párom rovnakého pohlavia adopciu detí.
- rešpektovať právo na rodinný život a umožniť párom rovnakého pohlavia manželský zväzok alebo registrované partnerstvo.

Úloha 2

Ktorá krajina ako prvá na svete povolila párom rovnakého pohlavia sobáš na základe výsledku referenda?

- USA
- Írsko
- Belgicko

Úloha 3

Ktorý z nasledujúcich tribunálov prvýkrát stíhal zločiny proti ľudskosti?

- Medzinárodný vojenský tribunál pre Ďaleký východ
- Medzinárodný vojenský tribunál v Norimbergu
- Medzinárodný trestný tribunál pre Rwandu

Úloha 4

V septembri 2025 zverejnilo Maďarsko nový zoznam hnutí, ktoré považuje za teroristické. Ktoré z týchto hnutí sa tam nachádza?

- Greenpeace
- AllatRa
- ANTIFA

Úloha 5

Ako sa volala žena africkoamerického pôvodu, ktorá v Alabame v roku 1955 odmietla uvoľniť v autobuse miesto pasažierovi bielej pleti v rámci prejavu odporu voči vtedajším rasovým a segregáčnym zákonom?

- a) Ella Baker
- b) Rosa Parks
- c) Ida B. Wells

Úloha 6

Prečo *Európsky súd pre ľudské práva* nemôže prijímať ani prejednávateľ sťažnosti občanok a občanov Bieloruska?

- a) **Bielorusko nebolo a nie je členom Rady Európy.**
- b) Bielorusko nebolo a nie je členom Európskej únie.
- c) Bielorusko bolo vylúčené z Rady Európy.

Úloha 7

Ktorý z týchto dokumentov nie je právne záväzný, hoci má silný politický mandát?

- a) **Všeobecná deklarácia ľudských práv**
- b) Európsky dohovor o ľudských právach
- c) Charta základných práv EÚ

Úloha 8

V Slovenskej republike sudcov a sudkyne Ústavného súdu vymenúva:

- a) predseda/predsedička vlády SR.
- b) Národná rada SR
- c) **prezident/prezidentka SR**

Úloha 9

Ako sa nazýva opatrenie, ktorého cieľom je odstránenie nerovností prostredníctvom dočasného zvýhodnenia znevýhodnených skupín obyvateľstva?

- a) **Dočasné vyrovnávacie opatrenie.**
- b) Negatívna diskriminácia.
- c) Nepriama diskriminácia.

Úloha 10

Ktoré z uvedených tvrdení týkajúcich sa činnosti Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien (Výbor CEDAW) je pravdivé?

- a) Tento výbor nikdy neposudzoval individuálnu sťažnosť proti Slovensku opretú o Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.
- b) Ak výbor pri výkone svojho mandátu zistí porušenie Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, môže dotknutému štátu uložiť finančnú sankciu.
- c) **Členské štáty Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien sú povinné mu pravidelne podávať správy o opatreniach, ktoré prijali na odstránenie diskriminácie žien.**

Úloha 11

Čo znamená, že Európsky dohovor o ľudských právach je "živý nástroj"?

- a) Pretože je najživotiaschopnejší ľudskoprávny dokument.
- b) Pri rozhodovaní o konkrétnych prípadoch porušenia ľudských práv musí byť jeho obsah interpretovaný vo svetle aktuálnych podmienok.
- c) Je pravidelne každých päť rokov novelizovaný vo svetle aktuálnych podmienok.

Úloha 12

Ktorú z nasledovných právomocí Ústavný súd Slovenskej republiky nemá?

- a) Posudzovať súlad právnych predpisov Slovenskej republiky s Ústavou Slovenskej republiky.
- b) Priamo rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb namietajúcich porušenie ich základných práv právnym predpisom prijatým NR SR.
- c) Rozhodovať o obžalobe proti prezidentovi SR.

Úloha 13

V roku 2015 prijali všetky členské štáty OSN tzv. Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorá obsahuje 17 cieľov v záujme vytvorenia udržateľnejšieho sveta do roku 2030. Medzi tieto ciele patria:

- a) koniec chudoby, rodová rovnosť, udržateľné mestá a komunity.
- b) uhlíková neutralita, žiadny hlad, zníženie nerovnosti.
- c) dôstojná práca a hospodársky rast, kvalitné vzdelávanie, svetový mier.

Úloha 14

V ktorom roku bol na Slovensku oficiálne zrušený trest smrti?

- a) 2004
- b) 1993
- c) 1990

Úloha 15

Medzi základné princípy práva na spravodlivý proces nepatrí:

- a) prejednanie veci súdom v primeranej lehote.
- b) povinnosť zastúpenia stránok sporu advokátkou/advokátom.
- c) rozhodovanie nezávislým a nestranným súdom.

Úloha 16

Dodržiavanie ľudských práv osôb vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody môžu v SR monitorovať rôzne orgány. Označte správne.

- a) Európska komisia, verejný ochranca práv, ministerstvo vnútra SR.
- b) Agentúra EÚ pre základné práva (FRA), súdy SR, komisár pre deti.
- c) Verejný ochranca práv, Európsky výbor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT), prokuratúra SR.

Úloha 17

Porušenie akého ľudského práva namietal komisár Rady Európy pre ľudské práva Michael O'Flaherty pri kritike navrhovaného slovenského zákona o mimovládnych organizáciách?

- a) Práva na slobodu prejavu.
- b) Práva na združovanie.**
- c) Práva vlastníť majetok.

Úloha 18

Ktorá z týchto organizácií sa na Slovensku nevenuje priamej práci v rómskych komunitách?

- a) Človek v ohrození
- b) Nadácia Pontis**
- c) Cesta von

Úloha 19

V ktorej krajine odhlasoval parlament v roku 2025 odstúpenie od Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (tzv. Istanbulský dohovor)?

- a) Lotyšsko**
- b) Poľsko
- c) Chorvátsko

Úloha 20

Ktorá krajina EÚ najviac klesla v rebríčku hodnotenia právneho štátu World Justice Project za rok 2025?

- a) Taliansko
- b) Grécko
- c) Slovensko**

Úloha 21

Kto získal Nobelovu cenu za mier v roku 2025?

- a) Donald Trump
- b) María Corina Machado**
- c) Narghís Mohammadi

Úloha 22

Ktorá medzinárodná inštitúcia poskytuje členským štátom Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OSCE) poradenstvo a odborné stanoviská k návrhom vnútroštátnej legislatívy z hľadiska ochrany ľudských práv a demokracie?

- a) Human Rights Watch (HRW)
- b) Komisár Rady Európy pre ľudské práva
- c) Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR)**

Úloha 23

Ktorá z nasledujúcich oblastí práva na prácu nie je upravená v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach?

- a) Právo na pravidelnú platenú dovolenku.
- b) Právo na bezpečné a zdravotne nezávadné pracovné podmienky.
- c) **Právo na poskytnutie práce zo strany štátu.**

Úloha 24

Ktorý predstaviteľ alebo predstaviteľka jednej z európskych monarchií ustanovil/a každoročné medzinárodné oceňovanie organizácií, ktoré sa angažujú v ochrane životného prostredia?

- a) Dánsky kráľ Frederik
- b) Španielska princezná Leonor
- c) **Britský princ William**

Úloha 25

V marci 2025 sa bývalý filipínsky prezident Rodrigo Duterte postavil pred Medzinárodný trestný súd. V akej veci čelí obvineniam zo zločinov proti ľudskosti?

- a) Únosy politických oponentov v predvolebnej kampani.
- b) **Drakonické politiky vojny proti drogám.**
- c) Vojenský útok na nemocnicu.

Úloha 26

Benátska komisia nie je:

- a) **nezávislá inštitúcia Európskej únie, ktorej cieľom je tvorba európskej legislatívy v oblasti ľudských práv.**
- b) nezávislý orgán, ktorý poskytuje právne a ústavné poradenstvo členským štátom Rady Európy a ďalším krajinám sveta.
- c) komisiou nezávislých expertov a expertiek na ústavné právo, menovaných vládami členských krajín EÚ a Rady Európy.

Úloha 27

Absolútne práva na rozdiel od relatívnych:

- a) neplatia pre všetkých ľudí bez rozdielu.
- b) **nie je možné obmedziť pre potreby ochrany demokratickej spoločnosti.**
- c) sú absolútne len za určitých okolností.

Úloha 28

V máji 2025 predložil Verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský do Národnej rady SR mimoriadnu správu:

- a) o prekážkach v uplatňovaní poslaneckých práv v rámci konania parlamentných výborov.
- b) o vzdelávaní ukrajinských detí na slovenských školách.
- c) **o porušovaní základných práv a slobôd policajným zborom.**

Úloha 29

Podľa platnej slovenskej legislatívy je znásilnenie:

- a) akýkoľvek sex bez súhlasu.
- b) možné spáchať iba voči žene.
- c) možné postihovať doživotným trestom odňatia slobody.

Úloha 30

V roku 2025 bola za národnostnú menšinu na Slovensku oficiálne uznaná:

- a) rusínska menšina.
- b) ukrajinská menšina.
- c) goralská menšina.

Zdroje: zoznam odporúčaných zdrojov je dostupný na webe OĽP (<https://www.olp.sk/vzdelavacie-materialy>).

Autorský tím: JUDr. Miroslava Novodomcová, Mgr. Anna Máriássyová, Mgr. Zuzana Pavlíčková, LL.M, Jakub Popík E.MA

Recenzentka: PhDr. Dagmar Horná, PhD.

Redakčná úprava: PhDr. Dagmar Horná, PhD.

Vydavateľ: NIVaM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava, 2026